

PAPERS DE DONES

NÚMERO 6, JUNY 2019

Aquest segon número de 2019 arranca amb les [RECOMANACIONS BIBLIOGRÀFIQUES](#) pensant que ja s'acosten les vacances hem proposat un bon “assortiment” d'assajos, relats i, especialment, novel·les memorialistes. O memòries novel·lades, si li donem la volta a l'expressió. Esperarem que us servisquen per a reflexionar i gaudir (no necessàriament en aquest ordre).

Seguim amb algunes [QÜESTIONS PER A REFLEXIONAR](#), de nou parlant de bretxa de gènere de la mà d'una de les grans especialistes en la matèria: l'economista i professora de la Universitat d'Harvard, Claudia Goldin. També de dones inversores i de les dades que llança un recent estudi sobre l'ús de la xarxa professional LinkedIn, entre altres qüestions que creem us poden interessar.

En l'apartat [BONES PRÀCTIQUES](#) Volem destacar iniciatives de caràcter municipal, com l'homenatge en Xàbia a les dones més destacades d'aqueixa localitat. També assoliments amb nom de dona: des de Namíbia als forats negres en l'univers; des de la música o la divulgació científica fins al MOMA de Nova York amb l'obra d'una directora de cinema oriolana

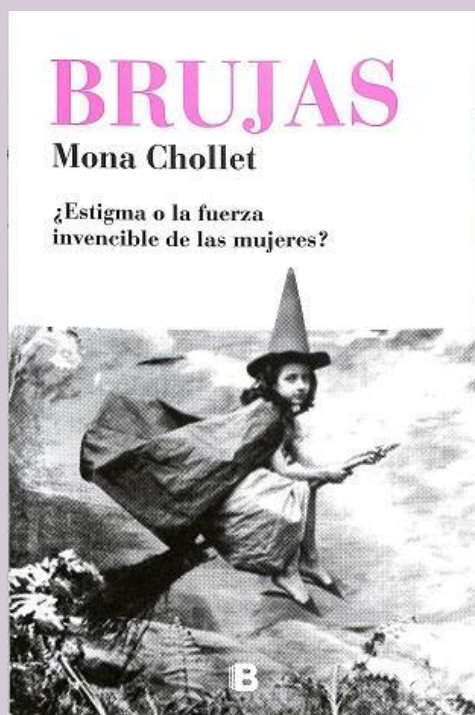
En [RESCAT DE DONES](#), ens recordem de dones pioneres. Algunes semblen exòtiques, com la ballarina Carmen Tórtola València o la directora de cinema Alice Guy. Unes altres són ben pròximes a la realitat, com la periodista Josefina Carabias o la política Asunción Cruaños, una de les dones a les quals Xàbia va voler rendir tribut. I com sembla que tenim una tirada espacial, també ens recordem d'una enginyera americana que va col·laborar per a portar de tornada a la Terra a l'Apol·lo 13. Recordeu això de “Houston, tenim un problema”? Bé, allí estava Poppy Northcutt

En [AGENDA](#) hi ha exposicions, un concert amb missatge i cinema d'estiu

Per al [VOCABULARI D'IGUALTAT](#), comptem amb dos anglicismes i una paraula ben assentada, encara que aprofitem per a explicar-vos el seu origen literari.

Finalment, volem agrair les aportacions que ens feu arribar (Gràcies, Pepa!). Si no es publiquen en un número el faran en el següent, que tenim «rebot». Us agraïm també que difongueu *Papers de Dones* en el treball o en “el món exterior” i que si us interessa, us subscrigueu punxant en aquest [ENLLAÇ](#).

Bibliografia recomanada

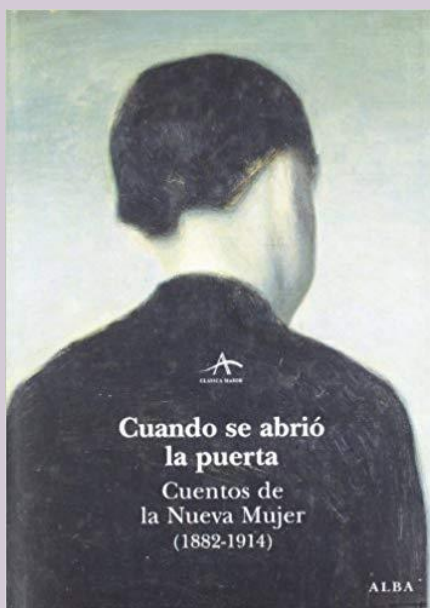
BRUJAS, Marina Chollet

Marina Chollet revisa el fenomen històric de la persecució deslligada especialment a inicis de l'Edat Moderna (no en l'Edat mitjana, com es creu tradicionalment). Subratlla que a les bruixes se'ls va matar tant per ser suposadament bruixotes com per ser dones, i que aquell episodi va ser una expressió directa de la misogínia de la societat. En el seu llibre, Chollet revisa i reivindica la figura de la bruixa a la llum del feminisme en un recorregut que porta des de les fogueres dels segles XVI i XVII a la denominació de grups feministes contemporanis, com WITCH (*Women's International Terrorist Conspiracy from Hell*, diabòlica conspiració terrorista internacional de les dones), passant per les bruixes vilanes de Walt Disney, Embruixada, la Glenn Close d'Atracció fatal, les tres dones de les bruixes de Eastwick o Hillary Clinton, entre altres.

Hillary Clinton, per exemple, va arribar a ser tractada de bruixa en la seua campanya i l'avversió cap a les dones madures, fortes i segures la va utilitzar Donald Trump en ironitzar sobre el fet que Hillary abandonara un debat electoral per a anar al lavabo.

Respecte a la sèrie *Embruixada*, emesa a Espanya en els seixanta i setanta, Chollet assenyala que sota l'aparença de comèdia amable es restablia sempre l'ordre del patriarcat. La protagonista era una bruixa (Elizabeth Montgomery) que renunciava als seus poders per a tractar de ser una bona mestressa de casa. Admet, no obstant això, que la mare d'Embruixada (Agnes Moorehead) sí que és una vertadera bruixa que detesta al seu gendre i tracta que la seua filla, i després la seua neta, assumisquen la seua condició de bruixes.

SABER-NE MÉS

CUANDO SE ABRIÓ LA PUERTA, CUENTOS DE LA NUEVA MUJER

En un article publicat en 1894 la novel·lista anglesa Sarah Grand encunyava l'expressió «Nova Dona» per a referir-se a les dones que, rebel·lant-se contra l'abnegat paper que els havia tocat exercir en l'era victoriana, desafiaven regles no escrites i lluitaven per ser independents professional, política i emocionalment.

El concepte de la Nova Dona va donar motiu a un nou prototip d'heroïna: per primera vegada es podrien llegir relats protagonitzats per dones escriptores, periodistes o detectives, que exercien la medicina o administraven un banc; dones que abandonaven als seus marits, fins i tot el mateix dia de les noces, o que veien la mort d'aquests com un autèntic alliberament; dones que aconseguien que els homes entaularen amb elles relacions d'igualtat.

Quan es va obrir la porta reuneix vint-i-cinc relats escrits entre 1882 i 1914 no solament per les «noves dones» sinó pels homes als quals van inspirar: Willa Cather, Edith Wharton, Katherine Mansfield, Virginia Woolf, Thomas Hardy, Arthur Conan Doyle o Henry James, entre altres.

De tots ells, recomanem *El paper groc*, escrit per Charlotte Perkins Gilman en un exercici d'introspecció personal i literària. Després del naixement de la seua filla, en 1885, Charlotte Perkins cau en una profunda depressió. Busca ajuda en un reconegut neuròleg que li recomana descans absolut, amb l'obligació de realitzar "tanta vida domèstica com li fóra possible" i la prohibició de qualsevol activitat intel·lectual.

Amb la publicació d'aquest relat, en 1892, es va produir bastant revolada. No solament perquè Charlotte s'atrevia a parlar per primera vegada d'un problema que no existia (la depressió postpart no estava diagnosticada), sinó perquè, a més, animava a altres dones a identificar els seus símptomes i a lluitar contra ells fent el contrari del que se'ls prescrivia en les anomenades "cures de repòs". En paraules de l'autora: «El text no va ser escrit amb la intenció de tornar boig a ningú, sinó d'evitar que certes persones foren portades a la bogeria. I va funcionar»

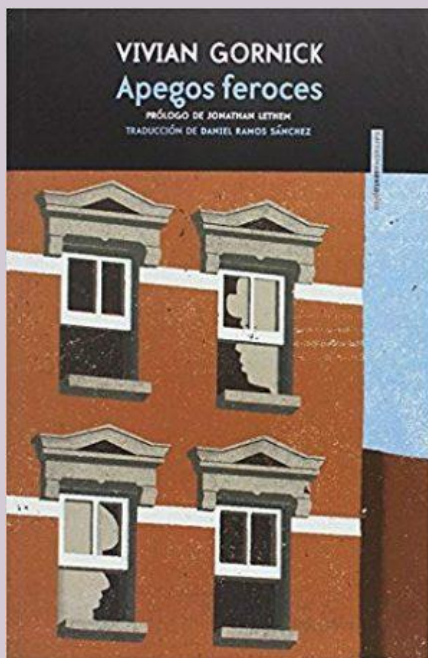

VESTIDAS PARA UN BAILE EN LA NIEVE, Monika Zgustova

Des de *Arxipèlag Gulag*, de Aleksandr Solzhenitsyn, s'han publicat testimoniatges i estudis que han anat completant el retrat del que va ser el major sistema de camps de treball forçat de la

història. Però, en canvi, han sigut pocs els textos que han tractat la història de les dones en el gulag. Com si elles hagueren tingut un paper residual en els camps i en la brutal repressió del règim estalinista, en general.

Va ser tot el contrari. Monika Zgustova ha buscat a les poques dones que segueixen amb vida de les quals van sobreviure al gulag per a escoltar i transmetre el seu testimoni abans que es perdera per sempre. A través dels records i els objectes, llibres i quaderns que perviuen d'aqueix temps, *Vestides per a un ball en la neu*, (la policia secreta soviètica es portava a les seues víctimes en qualsevol moment, també quan estaven a punt d'acudir a un ball, i d'ací el títol) traça el retrat de nou dones i el seu temps en el gulag. També el seu retorn a la vida quotidiana. Nou dones, científiques, actrius, mestres, matemàtiques, poetes, que són sengles exemples de superació.

APEGOS FEROCES, Vivian Gornick

Nascuda en 1935 en el Bronx, en una llar pobre i obrera, filla de jueus socialistes, Gornick, després de llicenciar-se en Arts en la Universitat de Nova York, va destacar com a periodista i escriptora feminista en les pàgines del *Village Voice* durant la dècada dels anys 70 del segle passat.

En *Apegos feroces* és la pròpia Gornick, una dona madura, la que camina amb la seua mare, ja anciana, pels carrers de Manhattan, i en el transcurs d'aqueixos passejos plens de retrets, de records i complicitats, va desgranant el relat de la lluita d'una filla per trobar el seu propi lloc en el món.

Gornick elabora retrat de la seua infància i joventut en el Bronx, en un edifici habitat per famílies treballadores i sense molts recursos, on destaquen -en el conjunt de veïns, familiars i amics- les dones. De totes elles, la figura de la mare, una dona que es va entregar en cos i ànima a un marit xapat a l'antiga i que, en enviduar, va decidir afonar-se en un dolor absolut i paralitzant, del qual mai va voler eixir. No és aquesta la classe de vida ni d'amor que volia viure l'adolescent Gornick, ni tampoc desitjava imitar a la seua veïna Nettie -tercera gran protagonista del llibre-, una atractiva i jove mare que, en enviduar, sembla entregar-se compulsivament a les relacions amb els homes.

Gornick no té ni en la seua mare ni en Nettie un model de dona que li servisca de referència i, en la segona part del llibre l'autora comptarà tres experiències -un marit i dos amants, el segon d'ells casat- que van marcar la cerca de la classe de dona que desitjava ser.

Els passejos amb la mare, en el present, estan ací no solament per a confirmar i reforçar el tema de la dificultat de les relacions mare-filla, sinó per a fer-nos comprendre fins a quin punt Gornick es va semblant o no a la seua mare: fins a quin punt que qualsevol pot acabar influïda més del que volguera per una manera de ser i comportar-se que rebutja.

De fet, molt al principi del llibre, Vivian Gornick, parlant del present, inclou aquest paràgraf:

“La relació amb ma mare no és bona i, a mesura que les nostres vides es van acumulant, sovint tinc la sensació que empitjora. Estem atrapades en un estret canal de familiaritat, intens i vinculant: durant anys sorgeix per temporades un esgotament, una espècie d'afebliment, entre nosaltres. Després, la ira brolla de nou, ardent i clara, eròtica en la seua habilitat per a cridar l'atenció”.

Si us interessa saber més sobre aquest llibre, podeu llegir la ressenya d'Elvira Lindo en el següent

[ENLLAÇ.](#)

CUERPOS MALDITOS, Lucía Baskaran

Com explica Sofia Villa Bernad en *Zero grados*, Lucía Baskaran (Zarautz, 1988) va començar a escriure als onze anys, quan li van regalar el seu primer diari. Després d'algun parèntesi, va reprendre l'escriptura en un blog. Escrivia articles d'opinió, crítiques cinematogràfiques, cròniques...

Partir, la seua primera novel·la, es va publicar en 2016. L'autora deixa ben clar el motiu pel qual va començar a escriure-la: “Va ser la meua taula de salvació. M'havien diagnosticat una depressió i no sabia què fer amb la meua vida, l'única cosa que sabia era que volia escriure, així que vaig decidir prendre-m'ho de debò i marcar-me una rutina d'escriptura”. Va tardar un any aproximadament a escriure-la i va ser finalista del premi Herralde en 2015.

La inspiració per a escriure la seua segona novel·la, *Cossos maleïts*, va arribar d'una altra forma:

“Un amic em va contar una història que li havia passat a algú que coneixia: xic i xica es coneixen en l'adolescència, s'enamoren com a bojos, entren en la vintena amb intenció d'executar el seu pla perfecte: casar-se, tindre fills... tot el pack. Ell mor en un accident de cotxe i ella s'embolica amb el germà d'ell, amb el seu cunyat. S'obsessiona amb la idea de quedar-se embarassada perquè creu que així portarà al difunt a la vida”. Lucía Baskaran va pensar llavors quin havia sigut el procés d'aqueixa donga per a arribar a aqueixa creença. Va voler posar-se en el seu lloc. Entendre.

La història també ha servit per a escriure sobre temes que interessen particularment a Lucía Baskaran “com l'amistat entre dones, el repartiment dels rols de gènere i la família tradicional com a niu de violències o la malenconia femenina com a resultat de la ira reprimida”

PER A SABER-NE MÉS

A MÍ NO ME IBA A PASAR, Laura Freixas

Laura Freixas aprofundeix en la seua memòria de manera crítica i reflexiona sobre el rol femení convencional que mai va voler portar. Necessita entendre com va ser possible que una jove feminista amb formació, que tenia molt clar que no anava a seguir els passos de sa mare (mestressa de casa, cuidadora i subordinada al seu marit), acabara convertida precisament en una “maruja de luxe”, en les seues pròpies paraules.

Amb tot, no és tant un procés de nuesa personal sinó una interrogació col·lectiva, ja que Laura Freixas aplica el que deia Víctor Hugo, “quan parle de mi, parle de vosaltres”.

En ocasió de la publicació d'aquestes memòries crítiques, l'autora reclama desmuntar el mite de la lliure elecció, ja que la frase que ‘ho fa perquè vol’ és una manera alhora de negar totes les circumstàncies en les quals la dona tria. Es refereix Laura Freixas a la prostitució, a la gestació

subrogada o deixar de treballar per a criar al teu fill, com li va ocórrer a ella. També a dir que una dona es fa una operació estètica perquè vol. “No és sol que hi haja una pressió social, és que també se li exigeix per a tindre un desenvolupament professional (ser jove i bonica o, almenys, semblar-ho). Amb la lliure elecció s'intenta tancar qualsevol conversa: “ho fa perquè vol i punt.” Però la paraula llibertat està plena d'entrebancs.

PER A SABER-NE MÉS

MUJERES, DONES, MULLERES, EMAKUMEAK

Mujeres, dones, mulleres, emakumeak reuneix treballs d'autoria variada que mostren la innovació teòrica i metodològica en la historiografia sobre dones i gènere al nostre país, i la diversitat geogràfica, generacional i temàtica de línies d'investigació i enfocaments.

Amb la voluntat compartida de reconeixement al magisteri de la historiadora Mary Nash, aquest volum conté vint assajos amb reflexions sobre política, educació, treball, emoció i subjectivitat de les dones, en els quals es busca posar en relleu l'impacte de les dones com a subjectes històrics.

Temes per a reflexionar

Els “reclutadors” fan més click en els perfils d’homes

El recent estudi de l'empresa LinkedIn *Informe de Percepció de Gènere*, després de l'anàlisi de les interaccions que es registren en aquesta xarxa professional, revela que els homes tenen més probabilitats de ser vistos -i contractats que les dones.

De fet, els professionals de la selecció que operen a través de LinkedIn tendeixen a fer un 13% més de clicks en els perfils d'homes que en els de dones.

A més, quan es postulen a un treball, les dones consideren que han de complir el 100% dels requisits, mentre que els homes creuen que és suficient si s'ajusten al 60% dels criteris. Aquesta situació explica per què les dones s'ixen (abans) del procés de selecció i acaben presentant-se a menys treballs que els homes.

Finalment, encara que les referències són un dels factors més importants en la selecció de personal, l'estudi assenyala que les dones que sol·liciten una ocupació solen presentar menys referències que els homes.

[SABER-NE MÉS](#)

Més sobre la bretxa salarial

Claudia Goldin, recentment guardonada amb el Premi Davanteres del Coneixement de la Fundació BBVA en la categoria d'Economia, és una de les pioneres en la investigació de les bretxes de gènere en l'economia. Professora d'economia en la Universitat d'Harvard, al començament dels anys 90 va publicar el llibre *Comprentent la bretxa de gènere. Història Econòmica de les Dones als Estats Units*.

Sosté Goldin que la bretxa salarial es deu, en gran part, al model d'organització del treball. En un sistema en el qual es pagava per unitat produïda, no hi havia tanta diferència. I així succeïa a les fàbriques de principis del segle XX. No obstant això, la bretxa de gènere s'aguditza quan canvia l'organització en el treball i fa falta estar disponible més hores per a atendre el client, per a complir un termini o per a un viatge d'empresa. “El presentisme ha empitjorat el problema”, per això la bretxa salarial augmenta tal com les dones compleixen anys i comencen a tindre fills. La conciliació es converteix llavors en una espècie de luxe, la qual cosa Goldin diu “el cost de flexibilitat temporal”. No és que les dones reduïsquen la seua jornada, sinó que deixen d'estar disponibles tot el temps per a l'empresa. Dir que han de tornar a casa a determinada hora els penalitza.

Conclusió?

“La bretxa salarial és un reflex de la desigualtat en el repartiment de tasques domèstiques. Són les dues cares de la mateixa moneda. Molts dels problemes als quals ens continuem enfrontant tenen a veure amb el que ocorre en les nostres pròpies llars, i això és molt difícil de resoldre”, sosté Clàudia Goldin.

Per aquest motiu, que una empresa adopte mesures per a afavorir la conciliació no és suficient. “El canvi fonamental té a veure amb els homes més que amb les dones. És fonamental que siguin els primers a dir als seus caps que no estan disposats a treballar hores extra el diumenge i perdre's el partit de futbol de la seua filla.”

Goldin apunta que els sectors on s'acusa més la bretxa són les finances, l'advocacia o les corporacions. Per contra, la diferència salarial es redueix substancialment en les tecnològiques o les farmacèutiques. I què tenen aquestes perquè així succeïska? Assenyala Goldin que aquestes empreses s'organitzen en grups i poden substituir-se els uns als altres de manera que ningú és indispensable i, en conseqüència, es pot conciliar millor la vida familiar amb la laboral.

Sobre Espanya li crida l'atenció una dada que comparteix amb altres països europeus, com França o Alemanya: als Estats Units la bretxa de gènere és un problema entre universitaris i universitàries, en part perquè no existeix un salari mínim i potser perquè els treballs pitjor pagats es retribueixen per hora. En canvi, a Espanya la bretxa es presenta en els extrems: apareix en els que tenen sous alts però també en els baixos, i se suavitza entre els que cobren salaris intermedis. Claudia Goldin posa l'exemple d'un home que treballa en la construcció mentre que la dona s'empra en la neteja. “Pot tindre a veure amb el fet que hi haja més presència dels sindicats en els sectors que hi haja predominança d'homes”, assenyala. “Als Estats Units, en aqueix segment de salaris baixos només hi ha mals treballs i mals sindicats”.

SABER-NE MÉS

I també u spot interessar escoltar Claudia Goldin en aquesta [ENTREVISTA](#).

Les empreses amb dones en llocs directius milloren els seus resultats

La incorporació de dones a la direcció de les empreses és bon negoci: ho diu l'Organització Internacional del Treball (OIT) en el prefaci del seu segon informe "Les dones en la gestió empresarial: Arguments per a un canvi", publicat al maig de 2019.

Aquest document recull els resultats de 13.000 enquestes a empreses de 70 països sobre l'impacte de la diversitat de gènere en els alts càrrecs de les companyies. Els resultats són els següents: Més del 57% de les companyies consultades van assenyalar que les seues iniciatives a favor de la diversitat de gènere van millorar el seu rendiment empresarial, i el 74% de les empreses que van promoure la diversitat de gènere en la seua adreça van registrar millores en els beneficis d'un 5% i un 20%.

Encara que els efectes positius de la diversitat de gènere en la cúpula empresarial es produeixen, segons l'anàlisi de la OIT, a partir d'un llindar mínim de presència femenina en la direcció del 30%, aqueixa fita no s'aconsegueix en prop del 60% de les companyies consultades. L'informe destaca la necessitat d'adoptar mesures concretes per a facilitar la promoció de la dona en àrees empresarials estratègiques, i assenyalava alguns dels biaixos de la cultura empresarial actual. Entre ells, les anomenades "parets de cristall", la segregació per gènere en la direcció que tendeix a considerar a les dones només per als rols directius de suport (com a recursos humans i administració), mentre que els homes ocupen les àrees estratègiques (com a recerca i desenvolupament) que són al seu torn les que condueixen més fàcilment al consell d'administració i a la direcció general. Un altre fenomen, la "canonada amb fugides", ressalta com la proporció de dones que exerceixen càrrecs directius va minvant a mesura que s'ascendeix en la jerarquia. Biaixos i barreres freqüents en un entorn en el qual una de cada huit empreses té consells d'administració en els quals tots els seus membres són homes, i en el qual el director executiu de més del 78% de les empreses participants en l'enquesta és home.

SABER-NE MÉS

Es paga més a qui cuida el cotxe que a qui cuida dels fills

Amb aquesta frase tan contundent el professor de Dret del Treball de la Universitat Autònoma de Madrid, Ricardo Morón, fa una reflexió sobre treball i salaris, al fil de la vaga de les educadores infantils que va tindre lloc el 21 de maig de 2019.

Ricardo Morón compara el conveni col·lectiu de Tallers de Reparació de Vehicles, de la província d'Albacete, amb el conveni dels centres d'assistència i d'educació infantil, i es troba que el salari més baix en el sector de tallers de reparació, que és el de peó de neteja de taller, ordenança o porter, suposa 1310 euros sense complements, mentre que el salari base de les educadores infantils és de 925 euros.

No és un fenomen aïllat i es pot donar una ullada per a comprovar que afecta en igual o pitjor mesura a altres convenis col·lectius del sector de cures, dependència, etc.

SABER-NE MÉS

Què passaria si el teu inversor principal fora una dona?

L'empresa estaria liderada, preferiblement, per una altra dona; el projecte s'enfocaria a l'àrea de la salut o a qualsevol altra amb impacte social, serien més cauts en la despesa i obtindrien, a la llarga, major rendibilitat. L'empresa no ha de ser necessàriament com s'ha descrit, però s'aproxima bastant als sectors i criteris que atrauen les dones inversores.

Cal aclarir, primer, que les dones inversores són poques. A Espanya el 9%, segons dades de l'últim informe de l'Associació Espanyola de Business Angels, AEBAN, en el qual es lamenten que no hi ha manera que les dones inversores enlairen, per molts esforços que es facen. La diferència de gènere no és exclusiva del nostre país, a Regne Unit representen un 14% i Bèlgica, 10%. La resta, igual o pitjor, com França i Portugal on ronda el 5%.

"No crec que siga per una major aversió al risc. És cert que les dones són més analítiques en els seus processos de decisió, però no crec que siga aqueix el problema. La qüestió és que molts *business angels* són exdirectius o emprenedors. I les dones no tenen una presència rellevant en aqueix àmbit. Entre altres coses, perquè no tenen accés al capital", assenyala Regina Llopis, presidenta de AIA (Aplicaciones en Informática Avanzada, multinacional tecnològica que col·labora amb la NASA), i fundadora de WA4STEAM, una associació de dones *business angels*.

Quant al perfil de les dones inversores, destaca que un 27% són noves en el mercat, enfront d'un 29% que porten invertint entre 3 i 5 anys. La diferència és xicoteta, la qual cosa posa de manifest que es tracta d'un fenomen recent. [SABER-NE MÉS](#)

Bones Pràctiques

XÀBIA REIVINDICA A LES SEUES LLUITADORES PER LA IGUALTAT

Al març d'enguany, l'associació *Xàbia en Moviment* va participar amb una exposició sobre les dones que han lluitat i lluiten per la igualtat en el marc de la festa del producte fresc celebrada al Mercat de Xàbia.

En la mostra figuraven veïnes d'aqueixa localitat que han trencat sostres de cristall, com Consuelo Femenia, diplomàtica, ambaixadora d'Espanya a Malta; la mestra i escriptora Pepa Guardiola; Maruja Bañó, comare, i Pepa Llidó, també comare a l'Hospital Clínic de València, i presidenta de l'Associació Cultural Antoni Llidó.

L'exposició també reivindica a una altra dona nascuda en el municipi que va exercir un paper fonamental en la transició democràtica: Asunción Cruaños, una de les 27 «mares» de la Constitució de 1978. I a dos esportistes: Julia Miñana Delhom, campiona de vela, i Gema Soliveres Cholbi, jugadora del València CF, que en 2018 es va proclamar campiona d'Espanya sub- 21 amb la selecció valenciana, de la qual és capitana.

SABER-NE MÉS

DONES PROTAGONISTES: MÉS QUE UN PROJECTE EDITORIAL

L'objectiu principal del projecte anomenat *Dones protagonistes* és documentar i valorar les aportacions de les dones a la història del coneixement.

El projecte de Santillana compta amb tres línies d'actuació. En primer lloc, la col·lecció de llibres que destaca “El paper de les dones” en la ciència, la literatura, l'art, el cinema, l'educació, etc. Comptat de forma molt amena, podem trobar respostes a preguntes com aquesta:

“Quan va tindre lloc la primera manifestació femenina de la qual es té constància?

L'any 195 a. de C. a Roma i la van protagonitzar algunes dones riques a les quals es prohibia fer ostentació pública de riqueses a diferència dels homes.”

La segona línia d'actuació del projecte es denomina "Vida de dones", i consisteix en una base de dades amb un senzill sistema de cerca que permet trobar biografies moltes vegades desconegudes, oblidades o relatades des d'una perspectiva masculina.

Finalment, completa aquest projecte “La veu de les dones”: Un espai de trobada en el qual compartir i donar difusió a iniciatives femenines. Tenen cabuda blogs, webs, canals, fòrums...Per exemple, [Etheria Magazine](#), que forma part del projecte com a Revista online de viatges especialitzada en dones viatgeres.

SABER-NE MÉS

I també pots veure la presentació del projecte en aquest [VIDEO](#) de la Fundació Telefònica.

NELAGO KWEDHI, LA PRIMERA CAPITANA DE VAIXELL EN NAMÍBIA

Nelago, que va nèixer en un llogaret en el qual la gent rares vegades veu el mar, s'ha convertit en capitana de vaixell, la primera dona que aconsegueix aqueix títol a Namíbia. Coneixem la seua història pel documental de Pescanova *La Ciutat que va nèixer del Mar*, al qual pots accedir en el següent [ENLLAC](#).

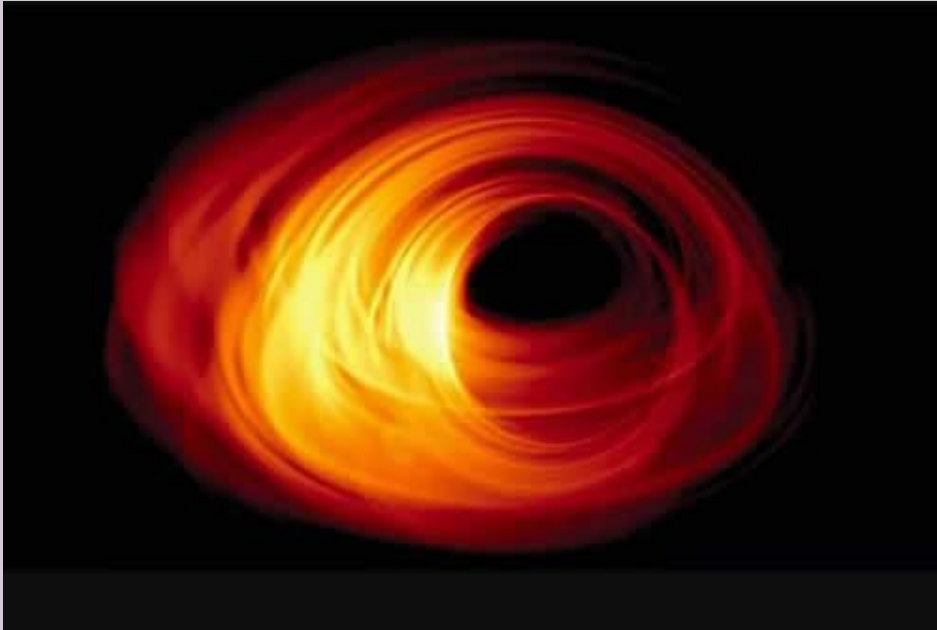
Explica Nelago que en el seu poble les opcions que se solen donar a les xiquetes són escasses: "Només sabíem que podies estudiar per a ser professora o infermera, hi havia molt poca informació sobre les diferents carreres...Treballar en el mar em va semblar molt més atractiu."

SABER-NE MÉS

CIÈNCIA VALENCIANA AMB NOM DE DONA

La matemàtica Rebecca Azulay, de la Universitat de València, ha col·laborat en el projecte internacional *Telescopi Horitzó de Successos* (EHT, per les seues sigles en anglés) que a l'abril de 2019 va obtindre la primera imatge d'un forat negre (en la fotografia de la pàgina següent).

El Telescopi EHT connecta els senyals dels radiotelescopis, repartits per tot el planeta, per a formar un telescopi virtual de la grandària de la Terra. De fet, per a la posada en marxa es van haver de modernitzar i connectar una xarxa mundial de huit telescopis ja existents situats en zones remotes a una gran altitud. Aquestes localitzacions inclouen volcans a Hawaii (els Estats Units) i Mèxic, muntanyes a Arizona (els Estats Units) i Serra Nevada (Espanya), el desert xilè de Atacama i l'Antàrtida.

Rebecca Azulay, investigadora postdoctoral en el Departament d'Astronomia i Astrofísica i en l'Observatori Astronòmic de la Universitat de València, ha participat en les observacions des del telescopi IRAM, situat en Serra Nevada. Azulay, a més, ha format part de l'equip de treball encarregat de configurar l'equipament tècnic d'aquesta antena.

SABER-NE MÉS

ELS CURTMETRATGES D'ELENA LÓPEZ RIERA ARRIBEN AL MOMA DE NOVA YORK

Els que desitgen, que va guanyar el “Lleopard d'or” en la 72a edició del Festival Internacional de Cinema de Locarno, s'ha projectat a París, Londres, Toronto o Espanya, fins a arribar al Moma de Nova York, amb una instal·lació que des del 31 de març fins al 27 de maig de 2019, reproduïa en bucle el curtmetratge. L'obra formava part de l'exposició de primavera del museu.

Els que desitgen és un relat sobre la columbicultura, una competició en la qual els coloms han d'aconseguir estar més temps cortejant i seduint a un únic colom, i crea un paral·lelisme amb el pensament sexualitzat i masculí de la societat actual.

Els altres dos documentals d'Elena López Riera, *Poble* i *Les Visceres*, també descriuen les tradicions i ritus del seu Oriola natal (la Setmana Santa i la matança). I és que, com reconeix la mateixa Elena en una entrevista recent:

“Em pregunte per què m'ha fascinat tot ací d'un temps a ara. És una pregunta impossible perquè només tindrè una vida i l'elecció va ser anar-me'n. En la meua primera pel·lícula ja es deia això que quan un es va de casa a l'estranger ja ho és per sempre. No sé si dir que em turmenta aquesta idea, però no m'agrada allunyar-me dels meus. La relació es fa complexa, sense culpabilitat, però sí amb aqueixa sensació d'existir entre dues terres.”

Doctora en Comunicació Audiovisual, Elena López Riera viu a Suïssa i ha sigut convidada com a investigadora en la Universitat Sorbonne-Paris III, com a professora en la Universitat Carles III i en la Universitat de València. Ha sigut programadora per al Festival Internacional Cinema Jove, de València, i forma part de l'equip de selecció del festival de cinema documental *Visions du Réel*.

SABER-NE MÉS

Veure el **TRAILER** de *Els que desitgen*.

DANIELA GONZÁLEZ, LA PRIMERA PRESIDENTA DE LES BANDES DE MÚSICA

Daniela González Almansa s'ha convertit en la primera dona que presideix la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana (FSMCV), en ser elegida amb el 94% dels vots en l'assemblea general de l'entitat, celebrada a Pego el mes de maig passat.

En 50 anys d'història la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana, és la primera vegada que una dona ostenta aquest càrrec. González ocupava la vicepresidència de la Federació i des de 2012 a 2018 va ser la directora del Centre d'Estudis de la FSCMV, de la qual formen part 553 societats musicals de la Comunitat.

SABER-NE MÉS

EL GOVERN DE VICTORIA, A AUSTRÀLIA, HA LLANÇAT UNA CAMPANYA “RESPECTAR A LES DONES: ESPECTADOR ACTIU”

El govern de Victoria (Austràlia) ha posat en marxa una campanya sobre assetjament sexual en el transport públic, per a cridar l'atenció sobre el fet que fins i tot els actes més xicotets poden detindre l'assetjament sexual. És important aprendre a reconèixer els senyals quan una dona està en perill i intervindre per a ajudar a evitar que la situació s'agreuge. Això és el que es diu “ser un espectador actiu”. Les espectadores i espectadors actius aprenen a reconèixer i intervindre de manera segura en situacions potencialment perilloses.

Si t'interessa veure el vídeo de la campanya, punxa **ACÍ**.

llançar el mes de gener una campanya informativa amb anuncis en el transport públic barceloní per a sensibilitzar sobre l'assetjament i les violències masclistes.

“Volem viatjar tranquil·les. En TMB no hi ha lloc per al masclisme” va ser el missatge difós a través dels sistemes de vídeo-informació i plafons digitals de la xarxa de metro i autobusos, i també en diferents emissores de ràdio.

MURALS INTERACTIUS “DONES DE CIÈNCIA”, MILLOR PROJECTE DIVULGATIU DE L'ANY.

El projecte *Murals interactius Dones de ciència*, impulsat per la Universitat Politècnica de València i el centre d'innovació Les Naus, de l'Ajuntament de València, ha sigut triat millor projecte de divulgació científica per la Xarxa Nacional d'Unitats Cultura Científica i de la Innovació (UCC+i).

Amb aquest treball es pretén rendir tribut a dones de referència en la història de la ciència i lluitar per la igualtat de gènere i d'oportunitats per al desenvolupament professional de les carreres científiques.

La iniciativa *Murals interactius Dones de ciència*, consta de huit murals que reten homenatge a:

- La bioquímica espanyola Margarita Salas (en la façana del rectorat de la UPV, obra de l'artista Lula Goce).
- La matemàtica Hypatia d'Alexandria (que ja llueix en el Centre de Salut de Orriols, entre els carrers Duc de Manes i Sant Vicent de Paúl, obra de l'artista argentina Milu Correc).

- La científica espacial Katherine Johnson (en el col·legi Manuel Montoya, en el barri de Natzaret, obra de l'artista colombiana Nathalia Gallego, coneguda com Gleo).
- L'oceanògrafa Josefina Castellví (en la seu de l'Associació de Comerciants i Industrials del Marítim, en el carrer Barraca).
- La urbanista Jane Jacobs (en el barri del Carmen, al carrer Marqués de Caro).
- L'astronauta Valentina Keresheva.
- L'oncòloga valenciana Anna Lluch.
- L'enginyera i actriu Hedy Lamarr.

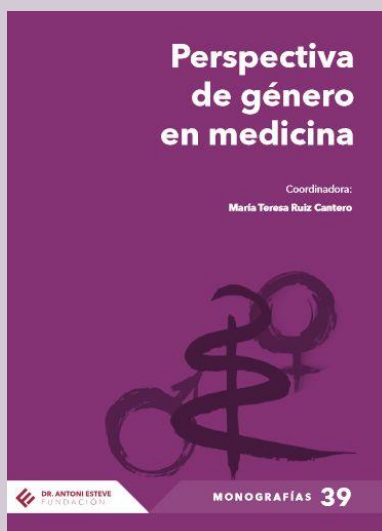
A més, com a novetat, a través de l'aplicació mòbil 'Dones i Ciència', elaborat per Lúcia Martínez i desenvolupat per la UPV, els murals “cobren vida” davant els dispositius que s'acosten a contemplar-los, a través de descripcions i material audiovisual sobre cadascuna de les pioneres.

Aquesta aplicació, que pot descarregar-se a través de l'App Store o Google Play, inclou a més la localització de cadascun dels murals.

Si vols veure en la teua pantalla un d'aquests murals, dedicat a Margarita Salas, i escoltar a algunes de les persones que han col·laborat en el projecte, pots seguir aquest [ENLLAÇ](#)

SABER-NE MÉS

MALES PRÁCTICAS: A LES DONES SE'LS DIAGNOSTICA PITJOR QUE ALS HOMES EN 700 PATOLOGIES

En la medicina, el concepte de “biaix de gènere” va sorgir en 1991 arran d'un article publicat en *The New England Journal of Medicine* que va detectar una diferència significativa en la pràctica d'angiografies coronàries en pacients dels hospitals d'Harvard i New Haven, major en els homes que en les dones.

La monografia *Perspectiva de gènere en medicina*, publicada per la Fundació Dr. Antoni Esteve i coordinada per María Teresa Ruiz Cantero, catedràtica en medicina preventiva de la Universitat d'Alacant, aborda l'aplicació de la perspectiva de gènere en la medicina: malalties infeccioses, cardiovasculars, respiratòries, nefrologia, reumatologia, hipercolesterolemia, pediatria, ginecologia i obstetrícia.

La conclusió és que les dones són pitjor diagnosticades que els homes en 700 malalties, amb l'única excepció de l'osteoporosi.

Aquests són alguns dels exemples de biaixos de gènere que s'apunten:

- Les dones que prenen medicaments cardiovasculars tenen entre 2 i 2,5 vegades més probabilitat de patir efectes secundaris que els homes amb el mateix fàrmac, i malgrat això els professionals continuen usant les mateixes dosis per a tots dos sexes.
- La utilització del patró de símptomes masculí en casos d'infarts en dones, poden conduir a falsos negatius.
- Abans del descobriment de *Helicobacter pylori* com agent causal de l'úlcer a pèptica, la prevalença en les dones es creia inferior a la dels homes perquè es relacionava el risc amb patrons masculins, com fumar. També el tabac com a risc de malaltia pulmonar obstructiva crònica era la raó d'un diagnòstic menys freqüent en les dones, alguna cosa que s'ha superat amb les espirometries.

María Teresa Ruiz, la coordinadora d'aquesta monografia, també assenyala que a les dones se'ls diagnostica amb major freqüència de problemes de salut mental, però si a la depressió i l'ansietat els afegim l'alcoholisme i el suïcidi, la prevalença entre dones i homes seria similar.

El llibre també apunta que el biaix de gènere produeix infradiagnòstics en els homes, com en el cas de l'osteoporosi, que normalment s'associa a les dones per la seua relació amb la menopausa. [**SABER-NE MÉS**](#)

Al rescat de dones

ASUNCIÓN CRUAÑES, política.

La història sempre parla dels pares de la Constitució espanyola del 1978. Però i les mares? Van ser 27. Poques, si ho comparem amb els 570 pares

Una d'elles va ser Asunción Cruaños Molina, nascuda a Xàbia, en 1925. Deu anys després es va mudar a Mutxamel, on la seua mare, que era mestra, havia obtingut plaça. En 1964, es va traslladar a Alacant amb la seua família, on Asunción va començar a col·laborar en moviments cívics i activitats polítiques. En concret, la seua preocupació per la situació general de la dona a Espanya la va portar a implicar-se amb el Moviment Democràtic de Dones.

En les primeres eleccions democràtiques de 1977, va ser elegida diputada en les Corts Constituents per la candidatura del PSOE a Alacant. Asunción parlava així del treball fonamental que van fer les primeres parlamentàries: «La nostra missió, per damunt dels partits als quals pertanyíem, va ser aconseguir la dignitat per a les dones, que vivíem en una situació d'inferioritat de drets insòlita a l'Europa del segle XX».

Durant els 17 anys d'activitat parlamentària, fins a la seua jubilació en 1993, va ser vicepresidenta en la Comissió del Defensor del Poble i vocal en la Comissió d'RTVE del Parlament. Va morir en 2012, sense poder veure el resultat del documental *Les Constituents*, que es va estrenar al desembre d'aqueix mateix any. La pel·lícula d'Oliva Acosta narra l'experiència personal de les 27 mares de la Constitució i precisament un dels moments més emotius ho protagonitza Cruaños, quan rememora la resposta que donava sempre als seus nets quan li demanaven que els comptara com va ser el 23-F: “No, jo us comptaré el primer dia que vaig

arribar al Parlament, que o havia votat per primera vegada als meus 52 anys. Va ser impressionant. Quan va entrar Pasionaria del braç de Rafael Alberti en l'hemicicle es va fer un silenci que es podia tallar”.

Per a veure el trailer del documental de *Les Constituents* punxar [ACÍ](#).

ALICE GUY, directora de cinema.

Considerada la primera dona cineasta. O almenys, la primera que va fer una pel·lícula narrativa, abans fins i tot que cap home.

En 1885 Alice Guy va començar a treballar com a secretària de Lleó Gaumont, un dels pioners de la indústria del cinema, quan la seua organització es dedicava encara a fabricar equips de fotografia. El 22 de març de 1895, Louise Lumière va convidar a Gaumont a una demostració privada sobre el nou invent que havia construït, una cambra que feia que les fotos fixes es convertiren en moviment. A Alice Guy, li va fascinar l'aparell.

Gaumont va perfeccionar posteriorment la cambra de Lumière sense saber molt bé què era el que anava a fer amb ella. Alice, de 23 anys, va pensar que els resultats del cinematògraf es podrien animar amb històries, per a evitar la monotonia dels registres purament mecànics. Quan li va suggerir aquesta idea, Gaumont li va dir: «Com tu vulgues... no és més que un joguet per a xiquets...», i li va permetre fer el treball, els diumenges, perquè no abandonara les seues tasques com a secretària. Alice Guy va realitzar la primera pel·lícula narrativa de la història del cinema: *La Fee aux Choux* (La fada dels cabdells), en 1896.

L'invent d'Alice va tindre tant èxit que Gaumont va haver d'eximir a Alice Guy de les seues tasques de secretària. Des d'aquell moment, Alice es va fer càrrec de la nova productora. Va arribar a produir dos curts setmanals fins que en 1905 va ser nomenada supervisora dels altres directors de la companyia.

Dos anys després es va casar amb Herbert Blaché, un operador de càmera britànic que dirigia les oficines de la Gaumont a Anglaterra i Alemanya. El matrimoni va viatjar als Estats Units, on Alice va deixar el seu treball com a realitzadora durant tres anys per a dedicar-se a les tasques domèstiques i va tindre a la seua primera filla. Prompte va tornar a la direcció i va fundar amb els seus diners la productora «Solax Company». També va construir a Nova Jersey un dels estudis millor equipats del món. De fet, Alice Guy es va avançar als seus contemporanis en moltes qüestions tècniques: va ser la primera a usar enregistraments amb un gramòfon al mateix temps que les imatges, productora d'una de les primeres pel·lícules a color, la primera a utilitzar efectes especials, usar la doble exposició del negatiu, les tècniques de retoc, la càmera lenta i ràpida, i el moviment cap endarrere.

Encara que va fundar altres dues companyies cinematogràfiques, a partir de 1919 li va resultar impossible competir amb Hollywood, i va començar a treballar per a companyies més poderoses. Va ser el començament de la fi de la seua etapa en la indústria independent. Una vegada tancada la seua empresa, es va dedicar a donar xarrades públiques sobre els començaments del cinema.

En 1949, quan havia complit 76 anys, Alice Guy va tornar a París, on la Cinemateca li va rendir un gran homenatge i va rebre les insígnies de Chevalier de la Legió d'Honor.

Alice Guy va morir a Nova Jersey, en l'estat en el qual ella havia contribuït a canviar el curs de la història del cinema. Tenia 95 anys. En cap periòdic va aparéixer la seua esquela.

SABER-NE MÉS

CARMEN TÓRTOLA VALENCIA, ballarina i coreògrafa.

Per aquestes “paradoxes” de la vida, que tan freqüents són en el cas de les dones, Carmen Tórtola va ser més coneguda per ser la imatge popular de les caixes de sabó i els envasos de la marca de cosmètica Myrurgia, que com a representant de la dansa d'avantguarda espanyola.

La Bella València —com se la coneixia en els cercles artístics— va nèixer a Sevilla en 1882. Quan tenia tres anys, tota la família va marxar a Londres per a llaurar-se un avenir, però aquest mai va arribar. Els pares de la ballarina van emigrar novament a Mèxic i van morir en l'estat d'Oaxaca entre 1891 i 1894. L'orfandat es va convertir en el primer fet tràgic que Tórtola va incorporar a la seua vida llegendària. Una família de l'alta burgesia londinenca va formar a la xicoteta Carmen: idiomes, estudis de dansa, música i dibuix fins que el seu tutor va morir en 1906.

Carmen Tórtola ballava amb una tècnica influenciada per danses orientals, índies, africanes o àrabs que ella mateixa s'encarregava d'investigar en els viatges i lectures que va realitzar al llarg de la seua vida. Imbuïda per l'art de la Bella Otero, Nijinski, Isadora Duncan o Ana Pavlova, va anar llaurant el seu propi estil, que va enlluernar als pensadors i poetes espanyols de començaments del S.XX: Valle-Inclán, Pío Baroja o Rubén Darío. El primer va afirmar que tenia «en caminar la gràcia del felí»; el segon va veure a les mans de Tórtola «dos coloms blancs»; el tercer, la va batejar per sempre com «la ballarina dels peus nus».

Icona de la marca de cosmètics Myrurgia, va ser retratada per pintors com Zuloaga o Anglada Camarasa. En 1917 es va iniciar al cinema mut i va actuar en els films Pacte de llàgrimes o La Passionera. En aquesta última pel·lícula —dirigida per Joan María Codina— es va interpretar a ella mateixa en un argument “de l'època”: una jove es veu obligada a abandonar la seua casa paterna després de patir una violació. En reclamar el seu pare al violador que repare el seu oprobi casant-se amb la seua filla, aquest solo ofereix diners, la qual cosa provoca un atac al

pare que li deixa prostrat. La jove marxa a Amèrica, on triomfa com a artista amb el nom Tórtora València. Anys després, torna i recupera l'amor del seu pare i del seu antic nuvi.

Tórtora València va ser la primera en moltes conquestes: una de les primeres persones a abraçar el budisme al nostre país; vegetariana en una època on el corder, la vedella o el conill eren bocades selectes; una de les primeres dones que es va negar a portar cotilla, una peça que ella titllava de «presó dels encants»; republicana malgrat tractar-se amb l'alta aristocràcia...

Va morir retirada en una torre en el barceloní barri de Sarrià, en 1955, en braços del seu gran amor, Angelita, a la qual tretze anys abans havia adoptat legalment per a fer callar rumors.

SABER-NE MÉS

JOSEFINA CARABIAS, periodista.

Al contrari que moltes altres dones que ja havien escrit en premsa a través de col·laboracions, Josefin Carabias no va tindre una altra professió que el periodisme, que va exercir durant tota la seua vida.

Va nàixer en Arenas de Sant Pere (Àvila), en el si d'una família de xicotets terratinents. La seua mare va decidir que no cursara batxillerat aconsellada pel capellà, que li va dir que una senyoreta no havia d'estudiar. Malgrat tot, i amb l'ajuda d'un cosí, va cursar el batxillerat a distància. Després de diverses discussions amb la família perquè li deixaren anar a la universitat va desembarcar a Madrid en 1926, en la Residència d'estudiants María de Maeztu.

Un cosí de Josefina Carabias, que dirigia en aquell moment la revista *Estampa*, va demanar a Josefina que li escriguera uns folis sobre les dones en la Universitat. L'article va agradar i prompte va començar a col·laborar en diferents mitjans.

En 1932 Josefina Carabias presenta l'informatiu del matí en la SER, i en 1936 es casa amb José Rico Godoy, fill d'un notari d'Almeria que va participar en l'aixecament de Jaca. Amb l'inici de la Guerra Civil, tots dos decideixen marxar a París.

Quan l'any 1939 el seu marit torna a Espanya i és detingut, ella es queda sola al París ocupat amb una filla xicoteta (Carmen Rico Godoy), com narra en el llibre *Els alemanys a França vistos per una espanyola*.

Torna a Madrid en 1943. El seu marit està inhabilitat per a exercir cap activitat econòmica, Josefina Carabias tampoc pot reintegrar-se a la seua professió i escriu llibres sota el pseudònim de Carmen Moreno.

En 1948 comença a treballar en el diari *Informacions* com a secretària del director: publica, però sense signar. Aqueix any li proposen que seguisca la lliga de futbol. Va ser tot un èxit: les seues cròniques esportives van causar furor i van quedar recollides en un llibre, *La dona en el futbol*, que es va esgotar en 10 dies.

Informacions l'envia als Estats Units com a corresponsal, una de les primeres dones a ser-ho i en 1958 signa pel diari ja i marxa com a corresponsal a París. Torna en 1967 i amb el títol "Escriu Josefina Carabias" publica diàriament, durant 13 anys, unes cròniques que es converteixen en el relat de l'Espanya de l'època.

Al final de la seua carrera professional, Josefina Carabias cobreix la transició democràtica en el Congrés. Per això, el passat 14 de maig el Congrés dels Diputats li va retre homenatge, amb la inauguració d'una escultura en l'Escriptori de Premsa del Palau de la Carrera de Sant Jerònim.

Per a saber més, pots veure el [DOCUMENTAL](#) "Imprescindibles Nosotras que contamos: Josefina Carabias"

POPPY NORTHCUTT, matemàtica i enginyera.

La matemàtica Frances Northcutt va treballar per a la NASA on va aconseguir un important paper en el rescat de l'Apol·lo 13.

Nascuda a Texas, en 1943, la seua família li cridava Poppy i aqueix ha sigut el nom pel qual se la coneix. Va estudiar matemàtiques i en 1965 va aconseguir la seua primera ocupació en una empresa aeroespacial que treballava per a la NASA.

Prompte la van ascendir i va començar a treballar com a enginyera en el projecte Apol·lo 8, la primera missió tripulada que va donar la volta a la lluna. Poppy va formar part de l'equip de planificació i anàlisi, que va dissenyar la trajectòria.

En 1970, quan la NASA va rebre el famós missatge de “Houston, tenim un problema” des de la missió espacial Apol·lo 13, Poppy, que havia dissenyat el programari que calculava les maniobres, es va integrar en l'equip que va planificar la trajectòria per a portar als astronautes de tornada a casa.

Poppy i els seus companys van rebre la “Medalla de la Llibertat”, la condecoració més important als EUA. Aqueix mateix any, Poppy Northcutt es va comprometre amb el moviment feminista i va participar en una vaga nacional reclamant igualtat de drets, avortament lliure i cura infantil gratuïta.

En 1974 es va convertir en la primera “Defensora de les dones” a l'ajuntament de Houston. Va aconseguir que no hagueren de pagar perquè un ginecòleg les examinara després d'una violació i que el departament de bombers acceptara dones.

SABER-NE MÉS

MANUELA SOLÍS, ginecòloga

La ginecòloga Manuela Solís Clarás (València, 1862 – 1910), fou la primera dona que va començar i va acabar una carrera en la Universitat de València

Encara que va ser en 1910 quan finalment es va reconèixer la participació de les dones en la vida universitària en les mateixes condicions que els homes, ja en 1868 el ministre Ruiz Zorrilla va plantejar la necessitat de fomentar la Instrucció Pública i va redactar un decret de lliure ensenyament que no recollia la prohibició expressa d'accés de les dones a la universitat.

A l'empara d'aquest decret, la ginecòloga valenciana Manuela Solís Clarás (València, 1862 – 1910), fou la primera dona que va començar i va acabar una carrera en la Universitat de València.

Manuela Solís es va matricular en la Facultat de Medicina en 1882, encara que no li van permetre assistir a classe fins a 1888, i es va doctorar en medicina a Madrid en 1905 amb les màximes qualificacions, defensant la tesi “El Cordó Umbilical”.

Una vegada obtingut el grau de llicenciatura, per a ampliar estudis, va marxar a Madrid, on va ingressar en l'Institut Ros de l'Hospital Universitari de la Princesa. Posteriorment, per a ampliar coneixements en la seua formació específica, va residir a París i va començar a treballar en la Clínica de Parts de la Facultat de Medicina.

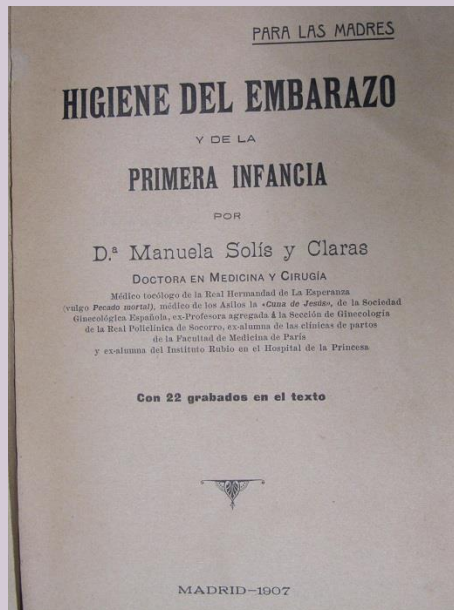
En tornar de la capital francesa i després del seu pas temporal per València, es va instal·lar a Madrid, compatibilitzant l'assistència privada i l'atenció clínica en diverses institucions benefico-socials.

Membre de la Societat Espanyola de Ginecologia en 1906, dos anys més tard el diari Pueblo li dedica una columna central en la primera pàgina, sense escatimar en lloances:

“...En la capital de França, la distingida dama va ser objecte de les més grans atencions i d'un extraordinari interès per part dels seus mestres i companys, no per ser ella la

primera dona espanyola que es dedicava a París als estudis científics, sinó per la seua intel·ligència grandíssima i per la sòlida instrucció que posseïa...”

A més a més, amb l'objectiu principal d'ensenyar a les futures mares, Manuela Solís va escriure el llibre *Higiene de l'embaràs i de la primera infància*, que va aparèixer en 1908, a Madrid, i va ser prologat per Santiago Ramón y Cajal, que havia sigut professor seu.

A proposta del Consell Municipal de la Dona i la Igualtat de València, des de 2017 un carrer del barri de la Font de Sant Lluís està retolat sota el nom de “Manuela Solís Claràs (Ginecòloga)”

SABER-NE MÉS

Si t'interessa, també pots conèixer millor a Manuela Solís amb el següent [VÍDEO](#).

Agenda

Susana Solano. Acta

IVAM

Fins el 13 d'octubre

L'Institut Valencià d'Art Modern (IVAM) dedica una àmplia retrospectiva dels últims 20 anys de l'obra de Susana Solano (Barcelona 1946), Premi Nacional d'Arts Plàstiques, protagonista destacada de la renovació de l'escultura espanyola en els anys huitanta i amb una reconeguda projecció internacional (Documenta de Kasel, 1987 i 1992; Biennial de Venècia 1988 i 1993; Carnegie Internacional de Pittsburg 1988).

L'exposició reuneix una selecció de més de cent 90 peces amb el fil argumental de la pell de les coses, les textures que visten les formes. Així, els metalls més sòlids es transfiguren en reixes i aquestes se suavitzen fins a figures teixides en vímet i ratán. Al costat dels materials, les formes recreen els records, els viatges i vivències de l'artista.

La mostra s'emmarca la política de l'IVAM de recuperar el treball de dones artistes, tant d'aquelles que hui són ja figures consagrades com d'altres l'obra de les quals transcorre invisible i al marge del discurs dominant.

SABER-NE MÉS

Agenda

Isabel Oliver, Quaranta anys d'art compromés

Centre Cultural La Nau, del 20 de juny al 22 de setembre de 2019

El Centre Cultural La Nau de la Universitat de València, exhibeix a la sala Martínez Guerricabeitia la trajectòria artística de la pintora valenciana Isabel Oliver Cuevas

Isabel Oliver es va unir en 1971 a Equip Crònica. Després va treballar individualment qüestionant el paper de les dones en la societat espanyola en la sèrie *La Dona 1970-3*, al qual segueixen *El Joc*, *Paisatges Pop*, *De professió "sus labores"* i *La mercantilització de l'art*, totes dels anys 70. Ja a finalitats dels 80 comença a treballar el concepte de temps, amb noves sèries com *Jugar amb el Temps*, *Per a una geologia fantàstica*, *Des del silenci*, *Memòria d'un lloc* o *La ciutat comptada, la ciutat construïda*.

L'obra d'Isabel Oliver forma part de la col·lecció del Museu Nacional Reina Sofia, i també va estar present en la mostra que va organitzar en 2010 la Tate Modern, a Londres, amb el títol *World Goes Pop*.

En l'àmbit d'investigació i docència, en 2003 Isabel Oliver va obtindre la càtedra en la Universitat Politècnica de València, en l'àrea de Pintura.

SABER-NE MÉS

Agenda

María José Planells, Davantals vivencials

Museu Valencià de la Il·lustració, MUVIM, fins el 3 de novembre

Coincidint amb el Dia Internacional de la Dona Treballadora, al març, i amb el Dia Internacional de la Lluita Contra la Violència de Gènere, al novembre, el MUVIM canvia la vidriera de l'hall per a donar visibilitat a les dones creadores i per a recordar a la societat valenciana les situacions de desigualtat de gènere.

Enguany ha triat a María José Planells, amb el projecte *Davantals Vivencials*. Planells analitza la situació de la dona treballadora i, per això, ha triat com a escenari un magatzem de taronges. El davantal identifica la posició subordinada de la dona i la seua tasca, tant en el treball assalariat com domèstic. Aquest paper està tan integrat en la condició de la dona que fins i tot en la indumentària tradicional més engalanada es manté el davantal com peça fonamental.

L'autora assenyala que el treball amb davantal en els magatzems va suposar un factor socialitzador que va permetre que les dones establiren contacte entre elles i compartiren interessos i amistat, fora de l'espai tradicional de la llar i la família.

Agenda

Festival Corazonadas, Luz Casal i Morgan

Jardins de Vivers, 13 de juliol a las 20:00 hores

Corazonadas és un projecte solidari que té l'objectiu de reivindicar a les creadores del món de la música i la literatura. Part dels beneficis dels concerts estan destinats a finançar el projecte *Papallona*., que es va posar en marxa en setembre de 2016 amb la col·laboració de la Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives i de la Conselleria d'Habitatge, Obres Públiques i Vertebració del Territori. Es tracta d'una iniciativa d'habitatge tutelat destinat a la inserció, recuperació i rehabilitació de dones preses i expresses amb problemes de salut mental greu.

El dissabte 13 de juliol, amb l'eslògan “Si no puc ballar, no és la meua revolució” Llum Casal i Morga participaran en l'edició d'enguany del festival Pressentiments, en el marc de la fira de juliol. Per cert, el lema d'aquesta edició ampra les paraules de la feminista i anarquista americana Emma Goldman:

“M'han cridat l'atenció per ballar perquè no és propi d'una dona anarquista. Si no puc ballar no vull estar en aquesta revolució. Estic farta que em llancen la Causa a la cara. Jo no creia que una Causa que defensava un bell ideal anarquisme, l'alliberament i la llibertat enfront de les convencions i els prejudicis, negara la vida i l'alegria”

Si vols conèixer millor Emma Goldamn (ja saps el que té Internet, que una cosa porta a l'altra), ho pots fer en aquest [BLOG](#).

Agenda

Una cuestión de género

Cinema d'estiu a L'Eliana

29 i 30 de juliol

La pel·lícula *Una qüestió de gènere*, de la directora Mimi Leder, es va estrenar el passat 22 de febrer, amb el distintiu de “especialment recomanada per al foment de la igualtat de gènere”, atorgat per l'ICAA (Institut de la Cinematografia i de les Arts audiovisuals).

Una qüestió de gènere conta la història de la jutgessa del Tribunal Suprem dels EUA Ruth Bader Ginsburg, la segona dona en la història (després de Sandra Day O'Connor) que va servir en aquest alt òrgan judicial.

En 1973, com a advocada dels drets de les dones, Ginsburg va portar fins a un Suprem format només per homes el cas que va acabar amb la doble moral de les ajudes de l'Exèrcit. Va ser la demanda de la tinent Sharon Frontiero, que havia vist com els subsidis a l'habitatge que els seus companys i esposes rebien de forma automàtica, li eren negats a ella i el seu marit. Va guanyar.

Dos anys després va defensar a Stephen Wiesenfeld, un jove vidu que va quedar a càrrec d'un bebé. Quan aquest va demanar ajudes a la Seguretat Social per a criar al seu fill, li'ls van negar perquè estaven destinades només a dones. Ginsburg ho va portar al Suprem i va tornar a guanyar i marcar un punt d'inflexió legal.

Un dels seus casos més importants i primerencs en la Cort va ser l'anomenat *Estats Units vs. Virgínia*, que va anul·lar la política d'admissió de sol homes en l'Institut Militar de Virgínia. En explicar la seua decisió, Ginsburg va al·legar que cap llei o política hauria de negar a les dones "la plena ciutadania, la mateixa oportunitat d'aspirar, aconseguir, participar i contribuir a la societat en funció dels seus talents i capacitats individuals".

[VEURE TRAILER](#)

Si vols saber més sobre la jutgessa Ruth Bader Ginsburg, punxa [ACÍ](#).

Vocabulari d'igualtat

FEMTECH (FEMALE + TECHNOLOGY)

El terme 'femtech' ('female technology') és relativament nou: va ser encunyat en 2016 per la danesa Anada Tin, cofundadora de l'app Clue per al seguiment de la menstruació. El fet que 'femtech' no existira fins fa poc probablement respon al fet que la salut de les dones ha sigut un tema secundari.

De fet, va caldre esperar fins a 1993 perquè la FDA (Agència Federal del Medicament als Estats Units) acceptara la participació de totes les dones en estudis i proves de medicaments, i encara es recorre principalment als homes per a evitar “complexitats”, com els cicles menstruals.

A Espanya, alguns exemples d'aplicacions “femtech” serien WOOM, una app que ofereix assessorament per a optimitzar les probabilitats d'embaràs; LactApp, una consultora virtual de lactància; o B-wom, una app d'assessorament digital sobre problemes de salut íntima de les dones.

Part de l'èxit d'aquestes plataformes radica en el fet que normalitzen assumptes sobre els quals encara existeix cert tabú social. No obstant això, el finançament és un dels principals esculls, ja que és més complicat aconseguir fons quan la majoria dels inversors professionals són homes que solen apostar per projectes amb els quals els resulta més fàcil identificar-se.

Per a saber més sobre les femtech, et resultarà útil la lectura d'aquest [ARTÍCLE](#).

A més, “femtech” s'aplica a un fenomen molt més ampli que engloba iniciatives que uneixen feminisme i tecnologia. Entre altres objectius, les empreses i associacions femtech lluiten per erradicar la bretxa de gènere en el sector tecnològic i promouen la participació de les dones en les carreres STEM (Ciència, Tecnologia, Enginyeria i Matemàtiques, en les seues sigles en anglés).

BROPRIATING

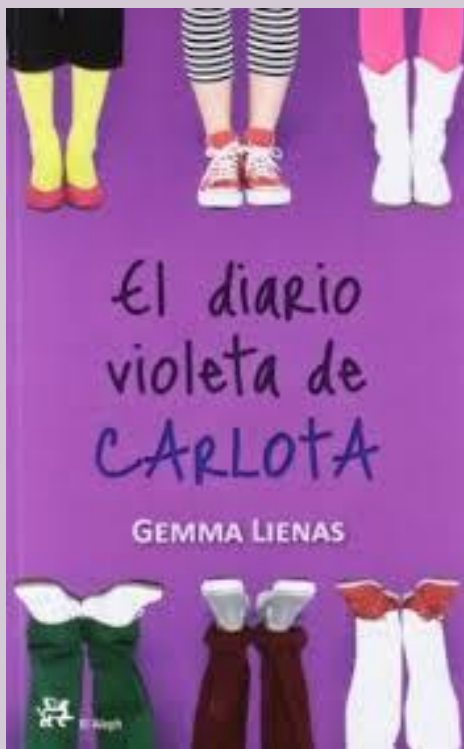
Es tracta d'una pràctica a través de la qual els homes es porten el rèdit per assoliments de dones o per les seues idees. El terme està format pel vocable 'bro' (diminutiu de brother, que significa germà, col·lega) i 'appropriating' (apropriar-se).

Al llarg de la història s'han donat molts casos. Com a exemple, el premi Nobel concedit a Wikings, Watson i Crick pel descobriment de "l'hèlice de Watson", que demostrava l'estructura de doble hèlice de l'ADN. No obstant això, la troballa no tenia tres pares, sinó una mare: havia sigut descobert per Rosalind Franklin, però el seu col·laborador Wikings es va apropiat de les investigacions.

Aquest terme es pot aplicar, també, a l'apropiació d'idees de les dones en reunions o altres àmbits.

POSAR-SE LES ULLERES VIOLETA

Expressió per a definir el feminisme que apareixia en el llibre de Gemma Lienas *El diari violeta de Carlota*, de literatura juvenil.

En el llibre, publicat l'any 2001, l'autora defineix així les ulleres violeta: “nova manera de mirar el món per a adonar-se de les situacions injustes, de desavantatge, de menyspreu, etc., cap a la dona. Aquesta nova mirada s'aconsegueix qüestionant els valors androcèntrics, és a dir, valors que es donen per bons, vistos des dels ulls masculins.”